Raadsvoorstel: Z/21/703219/D-804756
Onderwerp: **Kleinschalige opvang**

Datum: 26 april 2022
Portefeuillehouder: Ro van Doesburg
I&O: 31 maart 2022 en 14 april 2022
B&A / Raadsvergadering: 12 mei / 25 mei 2022
Opsteller: Springer, Wendy
Geeft voorstel begrotingswijziging: ~~Ja~~/Nee

Onderwerp:

Kleinschalige opvang

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. De startnotitie 'kleinschalige opvang' vast te stellen, inhoudende:
   - 1.1. Ten aanzien van de definitie van kleinschalige opvang de volgende uitgangspunten te stellen:
     - 1.1.1. De gemeente streeft naar duurzame opvang, dus voor onbepaalde tijd;
     - 1.1.2. De omvang van wat onder kleinschalig wordt verstaan is afhankelijk van de locatie;
     - 1.1.3. Als vuistregel wordt onder kleinschalig een aantal van 150 asielzoekers verstaan op één locatie;
     - 1.1.4. Opvang van asielzoekers vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het COA, de gemeente zal niet in eigen beheer asielzoekers opvangen;
     - 1.1.5. Om tot een sluitende businesscase te komen, is de gemeente bereid de combinatie te onderzoeken van kleinschalige asielopvang door het COA met de huisvesting van andere doelgroepen (spoedzoekers, starters, arbeidsmigranten en/of vluchtelingen uit de Oekraïne) in beheer van de gemeente of een derde partij;
     - 1.1.6. Wanneer COA en gemeente binnen de gestelde uitgangspunten niet en/of niet tijdig tot een locatie kunnen komen, is de gemeente bereid om als alternatief een locatie te onderzoeken voor de opvang van circa 30-50 alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV's)
   - 1.2. Ten aanzien van het participatieproces de volgende uitgangspunten te stellen:
     - 1.2.1. Participatie vindt allereerst plaats over de randvoorwaarden die voor inwoners en stakeholders van belang zijn voor de opvang van asielzoekers. Dit deel van het participatietraject zal mede gebaseerd zijn op eerder onderzoek, aangevuld met de uitkomst van focusgroepen met (een afvaardiging van) inwoners, professionals en vrijwilligers
     - 1.2.2. In tweede instantie vindt participatie plaats ten aanzien van een concrete beoogde locatie, om het draagvlak van omwonenden te onderzoeken en hun randvoorwaarden. In dit deel van het participatietraject zal gestreefd worden naar een representatieve respons onder omwonenden
2. De kosten ad € 176.000 voor 2022 te laste te brengen voor het begrotingssaldo 2022. Voor 2023 zal in de PPN een inschatting worden gemaakt.

Aanleiding:

In februari 2021 is door de gemeenteraad de bereidheid uitgesproken om in Gorinchem passende, kleinschalige opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers te faciliteren en daarover met raad, college en inwoners het gesprek aan te gaan. Het college onderzoekt hiervoor de mogelijkheden. Daarnaast wordt in de motie (2021-771809) opgeroepen om met spoed te zoeken naar mogelijkheden voor kleinschalige opvang en dit voortvarend door te zetten en daarover maandelijks te rapporteren.

Om te komen tot een kleinschalige opvang is er een startnotitie opgesteld. Het doel is om de raad in staat te stellen de term 'passende kleinschalige opvang' nader te definiëren en aanvullende kaders te stellen voor het (participatie)proces om te komen tot een inhoudelijk besluit over kleinschalige opvang in Gorinchem.

De urgentie voor opvang van asielzoekers is op dit moment extra actueel, doordat Ter Apel op dit moment

overval zit. In maart 2022 heeft de voorzitter van de veiligheidsregio Groningen een bijstandsverzoek ingediend met betrekking tot de situatie in Ter Apel. Dit verzoek past binnen de structurele opdracht voor asielopvang. De urgentie voor asielopvang blijft hiermee bestaan en daarmee ook om dit te realiseren in Gorinchem.

De startnotitie is kaderstellend voor het proces om te komen tot opvang. In de startnotitie staat beschreven wat het doel is om te komen tot een inhoudelijk besluit. Het raadsbesluit gaat niet over het daadwerkelijk inhoudelijke besluit.

Beoogd effect:

De term ‘passende en kleinschalige opvang’ nader te definiëren en aanvullende kaders te stellen voor het participatieproces.

Argumenten:

1.1. Hiermee wordt de term ‘passende en kleinschalige opvang’ nader gedefinieerd.
De definitie van kleinschalig is nooit exact vastgesteld. Na het raadsbesluit van februari 2021 zijn er wel meerdere moties aangenomen over kleinschalige opvang en het vervolg. Met deze definitie stelt de gemeenteraad het college in staat om een inhoudelijk besluit voor te bereiden.

1.2. Het aantal van circa 150 asielzoekers op één locatie is passend bij een regionale opvangfunctie.
Wat betreft de inburgering is er afgesproken dat de gemeenten Vijfheerenlanden, Molenlanden en Gorinchem de Wet Inburgering gezamenlijk uitvoeren. De voorinburgering is een onderdeel van de inburgering. Waarbij er op dit moment geen structureel asielzoekerscentrum in de nabijheid aanwezig is, waardoor er niet gestart kan worden met een snelle start voor de inburgering. Met een asielzoekerscentrum kan deze een regionale functie krijgen. De vluchtelingen die een verblijfsvergunning krijgen, kunnen daarna in de regio blijven. Hiermee kan er direct worden gestart met de inburgering. Voor de regio (gemeenten Gorinchem, Molenlanden, Vijfheerenlanden en Hardinxveld-Giessendam) is de indicatie dat de taakstelling rond de 150 personen per jaar bedraagt. Op dit moment loopt de wachttijd bij de IND op tot richting een jaar (2019: tot 11 maanden). Daarnaast verblijven statushouders in de praktijk gemiddeld nog ca 5 maanden in de opvang voordat zij een woning toegewezen krijgen. Dit zorgt voor een gemiddelde proceduretijd van ca. 1,5 jaar. Het aantal opvangplekken heeft dus een relatie met het aantal te huisvesten statushouders, de tijd die asielzoekers in de procedure zitten, de tijd die statushouders nog in de opvang verblijven en de regionale opvangfunctie die Gorinchem op zich wil nemen.

1.3. *Het beheer van opvang asielzoekers is de taak van het COA.*
Wie in Nederland asiel aanvraagt, heeft recht op opvang. Het COA biedt in Nederland die opvang: veilige huisvesting, noodzakelijke middelen en begeleiding als voorbereiding op een toekomst in Nederland of het land van herkomst. Het COA heeft vanuit de Wet COA de volgende taken:

- Onderdak bieden aan asielzoekers;
- Hen begeleiden naar een toekomst in Nederland of daarbuiten;
- Opvanglocaties verwerven en beheren;
- De veiligheid en leefbaarheid in de opvanglocaties handhaven;
- Asielzoekers voorzien van noodzakelijke middelen.

Het is wenselijk om ook de kleinschalige opvang in Gorinchem onder het beheer van het COA te houden. Zij hebben de verantwoordelijkheid vanuit de Wet en de expertise.

1.4. Om te komen tot kleinschaligheid lijkt een combinatie met andere doelgroepen noodzakelijk.
Het COA geeft aan dat locaties niet kleiner dan 250 a 300 kunnen zijn omdat er voor iedere opvang (basis)voorzieningen en personeel aanwezig moet zijn. Om toch tot een sluitende businesscase te komen, kan de combinatie met andere doelgroepen (spoedzoekers, arbeidsmigranten en/of vluchtelingen uit

Oekraïne) onderzocht worden. Hiermee lijkt de kleinschalige asielopvang door het COA realistisch.

1.5. Met eventuele opvang voor AMV's is er een backup mocht kleinschalige asielopvang met de gestelde uitgangspunten en termijn niet lukken.
In de motie 'werken aan vertrouwen' (december 2021) is er opgeroepen om de voorwaarde te stellen dat de acute noodopvang een maximum van 1 jaar kent. Eerder is de wens uitgesproken om na deze periode de kleinschalige opvang gerealiseerd te hebben. Mocht de gemeente er met de gestelde uitgangspunten om in termijn niet uitkomen met het COA over kleinschalige opvang, dan kan er worden overgegaan op opvang voor AMV. Het COA is in Nederland nog opzoek naar opvanglocaties voor AMV met een maximum van 50 opvangplekken.

1.6. Participatie heeft niet de functie van een referendum, maar is bedoeld om de randvoorwaarden te bepalen en het draagvlak van omwonenden te onderzoeken.
Participatie heeft als doel om allereerst de randvoorwaarden die voor inwoners van belang zijn voor de opvang van asielzoekers op te halen. Vervolgens vindt participatie plaats ten aanzien van een concrete beoogde locatie. Het doel hiervan is om het draagvlak van omwonenden te onderzoeken en hun randvoorwaarden en deze informatie te betrekken in de besluitvorming van de gemeenteraad. Hierbij zal er gestreefd worden naar een representatieve respons onder omwonenden.

2.1. De gemeente ontvangt pas bij aanvang van de ingebruikname van een opvanglocatie een vergoeding.
Bij aanvang van de ingebruikname ontvangt de gemeente een uitkering conform het Faciliteitenbesluit opvangcentra. De hoogte is hiervan nog niet bekend, dit is afhankelijke van meerdere factoren. Vooruitlopend op de ingebruikname ontvangt de gemeente geen vergoeding. De ambtelijke inzet wordt om die reden ten laste gebracht voor de begrotingssaldo van 2022.

Risico's:

1.1. Met het tekort aan opvang asielzoekers bestaat er een kans op verplichting om als gemeente opvang te bieden aan asielzoekers.
Landelijk is de wens geuit voor een meer dwingend instrumentarium ten aanzien van de opvang van asielzoekers. In dit licht onderzoekt het kabinet de mogelijkheden hiertoe in aanvulling op de huidige politiek-bestuurlijke samenwerking. Het gaat hierbij om een uiterst redmiddel, dat alleen zal worden ingezet als de situatie daartoe noopt. Dat dwingender instrumentarium is echter niet op de zeer korte termijn gereed.

2.1. De kosten voor ambtelijke inzet zijn een indicatie en kunnen hoger uitvallen.
De ambtelijke inzet is een schatting. Afhankelijk van de locatie kunnen de kosten hoger of lager uitvallen. De gemaakte berekening lijkt reëel, vergelijkend met de inzet voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen en inzet in het verleden gemaakt voor een opvanglocatie.

Financiën:

Het organiseren van kleinschalige opvang vraagt ambtelijke capaciteit. Het gaat om verschillende disciplines die nodig zijn om te komen tot kleinschalige opvang. De schatting is dat dit proces een capaciteit vraagt van ongeveer 80 uur per week gedurende 32 weken. Dit komt naar schatting neer op € 256.000 voor ambtelijke inzet. Dit bedrag zijn de werkgeverskosten voor de gemeente (loonschalen 9-11 ad € 100,- per uur incl. overhead). De 80 uur is onder te verdelen in verschillende disciplines. Denk daarbij aan adviseur richting COA en gemeente, communicatie, veiligheid, onderwijs, wijkcoördinator en ruimtelijke ontwikkeling. De kosten voor 2022 zullen te laste worden gebracht oor de begrotingssaldo 2022. Naar schatting gaat dit om een bedrag van € 176.000 (22 weken ambtelijke inzet). De ambtelijke inzet voor 2023 is opgenomen in de perspectiefnota.

Voor een AZC op titel van het COA ontvangt de gemeente een uitkering. De gemeente maakt bij aanvang

van de ingebruikname aanspraak op een uitkering conform het Faciliteitenbesluit opvangcentra. De hoogte van dit bedrag is afhankelijk van het aantal opvangplekken, aantal wooneenheden, de periode en aantal ingeschrevenen in de BRP (hiervoor krijgt de gemeente een andere vergoeding). Ter indicatie, voor de opvang in het voormalig belastingkantoor ontvangt de gemeente € 188.368 over de periode van een jaar. De definitieve beschikking over het voormalig belastingkantoor moet de gemeente nog ontvangen. Daarnaast ontvangt de gemeente een vergoeding voor voorlichtingskosten ad € 11.345.

Participatie:

Participatie heeft als doel om allereerst de randvoorwaarden die voor inwoners en stakeholders van belang zijn voor de opvang van asielzoekers op te halen. Vervolgens vindt participatie plaats ten aanzien van een concrete beoogde locatie. Het doel hiervan is om het draagvlak van omwonenden te onderzoeken en hun randvoorwaarden en deze informatie te betrekken in de besluitvorming van de gemeenteraad. Hierbij zal er gestreefd worden naar een representatieve respons onder omwonenden.

Communicatie:

Er zal actief worden gestart met participatie en communicatie over de kleinschalige opvang. De communicatie is met name ten aanzien van een concrete beoogde locatie.

Duurzaamheid:

Ten aanzien van de concrete beoogde locatie zal er rekening worden gehouden met duurzaamheid.

Vervolgproces:

De eerder genoemde kaders en rolverdeling zorgen voor de volgende acties:

1. Het college zoekt naar een of meerdere geschikte locaties. Dit kan zowel gaan om bestaand vastgoed als een nieuw te ontwikkelen locatie. Het college doet dit samen met het COA.
2. Gorinchem zoekt daarbij de samenwerking met de regio: Molenlanden, Vijfheerenlanden en Hardinxveld-Giessendam.
3. Het college zal komen met een inhoudelijk voorstel voor één of enkele geschikte locaties en brengt dit en inclusief het participatieproces ter besluitvorming aan de gemeenteraad.

Bijlagen:

Startnotitie kleinschalige opvang

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 26 april 2022
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De startnotitie ‘kleinschalige opvang’ vast te stellen, inhoudende:
   1.1. Ten aanzien van de definitie van kleinschalige opvang de volgende uitgangspunten te stellen:
      1.1.1. De gemeente streeft naar duurzame opvang, dus voor onbepaalde tijd;
      1.1.2. De omvang van wat onder kleinschalig wordt verstaan is afhankelijk van de locatie;
      1.1.3. Als vuistregel wordt onder kleinschalig een aantal van 150 asielzoekers verstaan op één locatie;
      1.1.4. Opvang van asielzoekers vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het COA, de gemeente zal niet in eigen beheer asielzoekers opvangen;
      1.1.5. Om tot een sluitende businesscase te komen, is de gemeente bereid de combinatie te onderzoeken van kleinschalige asielopvang door het COA met de huisvesting van andere doelgroepen (spoedzoekers, starters, arbeidsmigranten en/of vluchtelingen uit de Oekraïne) in beheer van de gemeente of een derde partij;
      1.1.6. Wanneer COA en gemeente binnen de gestelde uitgangspunten niet en/of niet tijdig tot een locatie kunnen komen, is de gemeente bereid om als aternatief een locatie te onderzoeken voor de opvang van circa 30-50 alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV’s)
   1.2. Ten aanzien van het participatieproces de volgende uitgangspunten te stellen:
      1.2.1. Participatie vindt allereerst plaats over de randvoorwaarden die voor inwoners en stakeholders van belang zijn voor de opvang van asielzoekers. Dit deel van het participatietraject zal mede gebaseerd zijn op eerder onderzoek, aangevuld met de uitkomst van focusgroepen met (een afvaardiging van) inwoners, professionals en vrijwilligers
      1.2.2. In tweede instantie vindt participatie plaats ten aanzien van een concrete beoogde locatie, om het draagvlak van omwonenden te onderzoeken en hun randvoorwaarden. In dit deel van het participatietraject zal gestreefd worden naar een representatieve respons onder omwonenden
2. De kosten ad € 176.000 voor 2022 te laste te brengen voor het begrotingssaldo 2022. Voor 2023 zal in de PPN een inschatting worden gemaakt.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 25 mei 2022

Griffier, Voorzitter,